

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. X. Matrimonium aliud legitimum, aliud ratum. Utrumque consummatur per commixtionem sanguinis, de se aptam ad generationem prolis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

fus reciprocos maris & feminae, signo externo expressus, quo jus perpetuum tradunt in mutua corpora ad usum conjugalem. Jus, inquam, radicale sive dominium; ita ut nunquam, sine peccato adulterii, possint illum usum aliis concedere, & sibi mutuo debeant concedere, nisi aliquid aliud obset. Porro matrimonium dividitur in legitimum, ratum & consummatum, de qua divisione instituitur

CONCLUSIO X.

Matrimonium aliud legitimum, aliud ratum. Utrumque consummatur per commixtionem sanguinis, de se aptam ad generationem proles.

352.
Quod sit
Matr. legiti-
mum.

Matrimonium dicitur legitimum, quod contrahitur secundum leges seu quod legitimo consensu contrahitur; & tale est Matrimonium quod validè contrahitur ab infidelibus, id est, non baptizatis, sive aliquo habeant veram fidem, sive non.

Quod sit
Matr. ra-
tum.

Matrimonium ratum dicitur, quod est signatum Sacramento fidei sive quod legitime contrahitur à baptizatis; & idè significat conjunctionem Christi cum Ecclesia per Charitatem. De eo sic loquitur Innoc. 3. cap. *Debitum*, 5. de Bigamis. *Fraternitati tuae duximus respondendum, quòd cum duo sint in conjugio, videlicet consensus animorum, & commixtio corporum: quorum alterum significat Charitatem, quae consistit in spiritu inter Deum, & justam animam: ad quod pertinet illud, quod dicit Apostolus: Qui adhaeret Deo, unus spiritus est cum eo.* Et cap. *Quanto*, 7. de Divortis. ibi:

c. 7. de Di-
vort.

Nam etsi Matrimonium verum inter infideles existat, non tamen est ratum: inter fideles autem verum & ratum existit: quia Sacramentum fidei, quod semel est admissum, nunquam amittitur; sed ratum efficit conjugii Sacramentum, ut ipsum in conjugibus illo durante perduret.

353.
Matrimo-
nium dicitur
ratum à
Baptismo, &
non à vera
fide.

Ubi per Sacramentum fidei manifestum est, Pontificem intelligere Baptismum, idque non solum in voto, sed re ipsa susceptum; nam hic solus est, qui ratione characteris semper durat. Ab hoc ergo, & non à vera Fide, Matrimonium dicitur ratum.

Aliàs Matrimonium catechumeni foret ratum, & si ante Baptismum resliret à Fide, altero conjugè converso & Baptizato, nolletque cohabitare sine contumelia Creatoris, non posset Baptizatus transire ad 2. vota, quod est absurdum.

Deinde, si ad Matrimonium ratum requireretur vera Fides, Matrimonium haeretici non foret ratum, adeoque dissolvi posset, si nollet cohabitare sine contumelia Creatoris;

cujus tamen contrarium docet Innoc. 3. supra cap. *Quanto*, ibi: *Si verò alter fidelium (id est, Baptizatorum) conjugum, vel labatur in haeresim, vel transeat ad gentilitatis errorem, non rati credimus, quòd in hoc casu, is qui relinquitur, vivente altero, possit ad secundas nuptias convolare, licet in hoc casu major appareat contumelia Creatoris. Nam etsi &c. ut sup. Idemque definit Concil. Trident. sess. 24. can. 5. Si quis dixerit, propter haeresim, aut molestiam cohabitationem, aut affectatam absentiam à conjugio, dissolvi posse Matrimonii vinculum; anathema sit.*

Tribuitur ergo Baptismo, re ipsa suscepto, quòd efficiat ratum Matrimonium, non autem Fidei. Et sic intelligendus venit D. Ambr. 1. Cor. 7. cum dicit: *Si autem ambo crediderint, per cognitionem Dei confirmat conjugium.* Et ibidem: *Non enim est ratum Matrimonium, quòd sine Dei devotione est.* Nominè enim, *Devotionis, & Credendi*, verbo, non Fidem utcumque intelligit; sed Fidem in Baptismo publicè professam.

Hinc quòd ait Sanchez lib. 2. disp. 1. n. 9. Ratum (Matrimonium) dicitur, quando est Sacramentum, non videtur in omni rigore verum, juxta infra dicenda; quia Matrimonium infidelium fit ratum, quando ambo convertuntur ad Fidem & Baptizantur, & tamen non fit Sacramentum; nisi per Sacramentum intelligas significationem illam Christi cum Ecclesia, per Charitatem seu levacrum regenerationis.

Sed nunquid idè Matrimonium insolubile, quia ratum; & idè ratum, quia insolubile? Respondeo affirmativè; si interrogatio intelligatur de insolubilitate extrinseca, quatenus cessat jam casus ille, in quo poterat dissolvi in baptizati favorem, si non baptizatus nollet cohabitare cum injuria Creatoris de quo plura suo loco.

Venio ad Matrimonium consummatum. Atque in primis certum est apud Omnes, Matrimonium non consummari per sola oscula vel tactus; immo nec per voluntariam pollutionem extra vas, arg. cap. *Extraordinaria*, 11. 35. q. 3. *Extraordinaria pollutio, non est in naturalibus admessa, vel scipiùs reiterata contra maritalem affectum, si praebeitis sacramentum, ita esse consistit, quem admodum nobis suis significatum est literis, non videtur Matrimonium impedire, quamvis ipsa sit criminosa & damnabilis.* Ubi Gloss. verb. *Impedire*: *Talis pollutio non debet impedire eum, qui possit ducere sanguineam illius, quia nec fecit sanguinis commixtionem nec carnis unitatem; adeoque ex illa non fuit orta affinitas, quae tamen oritur ex omni Matrimonio consummato.*

Itaque ad Matrimonium consummatum requiritur copula carnalis, per quam conjuges fiant una caro; nam ratione illius unitatis,

tis, Matrimonium consummatum dicitur significare mysterium Incarnationis, quo Christus per unitatem carnis est Ecclesie conjunctus.

Hinc Alex. 3. c. de Conuers. conjugatorum: Verum post consensum legitimum de presenti, licitum est alteri, altero etiam repugnante, eligere monasterium (sicut Sancti quidam de nuptiis vocati fuerunt) dummodo carnalis commixtio non interueniat inter eos, & alteri remanenti (si commonitus continentiam seruare noluerit) licitum est ad secunda vota transire. Rationem subiungit: Quia cum non fuisset una caro simul effecti, satis potest unus ad Deum transire, & alter in saeculo remanere.

Idem colligitur ex cap. Lex. 18. 27. q. 2. ibi: Protoplastus ille radix, & origo nostra, de tractam sibi costam, in mulierem videns formam, propheticis spiritu inter alia protulit: Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Quibus verbis innotuit, non aliter virum & mulierem posse fieri unam carnem, nisi carnali copula sibi cobæreant. Qui ergo nequaquam mixtus est extraneæ mulieri fœdere nuptiali, quo pacto per nuda sponsionis verba possunt una caro fieri, nullatenus valeamus inueniri. Propinquitas enim sanguinis verbis dicitur, non verbis efficitur. Sed neque osculum parit propinquitatem, quod nullam facit sanguinis commixtionem. Ergo ut oriatur propinquitas, sanguinis commixtio requiritur; ergo consimiliter eadem commixtio requiritur ad matrimonium consummatum, ex quo omni & solo oritur propinquitas, ut videbimus agendo de impedimento affinitatis.

Ex quo infero cum Sanchio lib. 2. disp. 2. 1. n. 2. sufficere ad consummationem matrimonii, quod semen viri verè recipiatur in vas muliebres, sive viâ naturali cum penetratione, sive arte vel ope dæmonis absque penetratione, quia talis commixtio est apta generationi, & per illam fiunt una caro.

Sed hæc doctrina quæ communis est, & quam Sanchez supponit tamquam certam, videtur Pontio lib. 9. c. 10. n. 1. satis dubia, & multis scrupulis exposita, qui vix humano iudicio definiri possint. Utrumque requirem ego, & conjunctionem & seminationem intrâ vas; sed nec definitio. Hæc ille. Qui sint autem isti scrupuli non commemorat. Adedque propter illos scrupulos ignotos, non iudico recedendum à communi sententia, quæ saltem probabilis est.

Hoc verius est, non sufficere, quod vir penetret vas mulieris, nisi seminet; quia talis penetratio, sine seminatione, non est apta generationi, nec per illam vir & mulier fiunt una caro. Aliàs etiam per copulam sodomiticam consummaretur matrimonium, quod constat esse falsum.

Adde; quod non oriatur affinitas ex tali copula; quodque potissima ratio indissolubilitatis matrimonii consummati, ultra significationem mysterii Incarnationis, sit injuria prolis, quæ esse nequit sine seminatione. Et verò quis non videt, in tali casu nullam fieri sanguinis, id est, feminis commixtionem, quæ tamen requiritur, ut patet ex dict. cap. Lex?

Quapropter hanc sententiam longè veriorē existimat Sanchez supra n. 5. quamquam Aliqui sint, quos allegat n. 4. qui oppositum doceant. Primo; quia hæc videtur ipsis esse vera copula & commixtio. Sed responsio patet ex dictis, non esse veram copulam, neque commixtionem, cum per eam non fiant conjuges una caro, defectu commixtionis sanguinis seu feminis, cum supponatur non fuisse seminationem.

Secundò; quia cum dissolubilitas Matrimonii non consummati sit privilegium, concessum à Christo supra naturam Matrimonii rati, quæ est, ut fit insolubile, non debet ampliari, sed restringi, ut intelligatur Matrimonium consummatum, quando intervenerit carnalis conjunctio, etiam sine semine.

Respondetur; in hoc eventu non extendi privilegium, nisi ex mente ipsius Christi, qui noluit Matrimonium consummatum esse dissolubile, ratione suæ significationis, & damni prolis; unde de ea consummatione apertè intellexit, quæ apta est significationi, & proli suscipiendæ, qualis sola est, ubi semen intrâ vas recipitur.

Si dixeris, & est 3. fundamentum oppositæ sententiæ; una ex causis, ob quas Christus noluit concedere id privilegium Matrimonio consummato, fuit gratiâ evitandi damni, secuti sponsæ, quæ minus apta Matrimonio maneret; at non minus inepta maneret in hoc casu, quàm si vir feminasset, ergo &c.

Respondetur; illam quidem aliqualem fuisse rationem, potissimam tamen rationem esse, significationem, & damnum prolis. Et certum omnino est, sponsam magis ineptam manere, quando vir feminavit, cum tunc sit periculum prolis; adedque copula difficillimè possit occultari; cum tamen in casu proposito, alio modo possit facillè damno sponsæ occurrì. Et verò deberet occurrì, quando dolus intercessisset; quod si casu accidit, quia accessit animo consummandi, & non potuit propter debilitatem; vel quia impeditus est, eò quod aliquis supervenit, & ratione honestatis secessit ab uxore; vel quia in ipso actu Spiritus Sanctus Religionem inspiravit, & ita ante consummationem se retraxit; potest solvi Matrimonium, sine ulla injuria sponsæ quia vir usus est jure, quod habebat. Deinde, ex osculis, tactibus, & humilibus, etiam non leve patitur damnum sponsæ, & tamen per hæc non

359. Resp. ad r. rationem in contrarium.

360. Secundaria ratio.

Responsio.

361. Tertiaria ratio.

Respondetur.

non consummatur matrimonium, nec perditur privilegium intrandi Religionem.

362.
Quid sentiant de hac questione Doct. Angel.

Audiamus Doct. Angel. 4. dist. 41. q. 1. a. 1. quæstiunculâ 4. ad 2. *Vir*, inquit, & mulier efficiuntur una caro per commixtionem seminum; unde quantumcumque aliquis clausura pudoris frangat, nisi commixtio seminum sequatur, non contrahitur affinitas. Infero ergo: ergo non consummatur Matrimonium, quia, ut supra dixi, ex omni Matrimonio consummato contrahitur affinitas.

& Doct. Seraph.

Idem tenet Doct. Seraph. ead. dist. q. 1. ibi: *Respondeo dicendum, quod affinitas generaliter contrahitur per omnem coitum, in quo est commixtio sanguinum. Et ratio hujus est; quia affinitas non contrahitur nisi ratione unionis; tunc autem dicuntur una caro fieri, quando per commixtionem seminum fit consummatio illius operis. Si ergo aliter conveniant, sive contra naturam polluendo extra vias, illi usus deputatum, sive invadendo clausura, ita quod opus nescarium non consummatur, affinitas contrahi non judicatur.* Ac proinde nec Matrimonium contummandum; etiam sufficit ad contrahendam affinitatem.

363.
An sufficiat sola feminatio viri.

Ex his ulterius inferitur; probabiliter non sufficere solam seminatioem viri; quia probabile est, illam solam non sufficere ad generationem; sin autem sufficiat, quod Multi probabiliter docent, tunc consequenter etiam sufficit ad consummationem Matrimonii. Et tunc per commixtionem seminum, quam videntur requirere jura, & DD. mox allegati, intelligi debet talis seminatio, quæ sufficit ad generationem, & quia ordinariè concurrunt semina utriusque conjugis, ideo secundum communem modum operandi seu generandi, jura & DD. illi appellaverunt seminatioem, sufficientem ad consummationem Matrimonii; commixtionem seminum.

364.
Pontius existimat non esse attendendam seminatioem mulieris.

Pontius lib. 9. c. 10. n. 1. putat nullatenus attendendam esse seminatioem mulieris. Vide enim, inquit ille, quibus quantisque scrupulis, & dubitationibus exponeretur consummatio Matrimonii, si ea feminatio feminæ attendenda esset. Nec refert (prolequitur) an sit necessarium semen mulieris ad generationem vel non; tantum enim hic attenditur ad consummationem, seminatio intrâ vas ejus, qui præcipuas partes in generatione habet. Hæc ille.

Respondeo: gratis id asseritur. Quod atinet ad scrupulos, in foro conscientie nulli orientur; quia facillè mulier scire potest, an seminaverit. In foro autem externo præsumitur seminatio ab utraque parte; sicut etiam quando constat penetrationem factam, quamvis à parte rei nulla fuerit facta seminatio; & meritò, cum puella deflorata maneat, & sine

remedio ferè vivere cogatur, inquit Pontius supra. Bene dicit, *Ferè*, quia certum est, quod puellæ defloratæ non cogantur vivere sine remedio, quando defloratio est occulta.

Finem imponet huic Conclus. resolutio hujus quæstionis; utrum Matrimonium consummetur per copulam præcedentem? Affirmant Aliqui apud Sanchez supra n. 12. & probant; quia Matrimonium sequens retrahitur ad copulam præcedentem, & illam ita confirmat, ut prolem ex ea habitam efficiat legitimam, cap. *Tanta*, Qui filii sint legitimi; ergo similiter confirmabit, ut censetur habita post Matrimonium, illud que consummet. Et confirmatur; quia cum id, quod incontinenti fit, videatur inesse, *Lecha*. vers. *Dicebam ff*. Si cert per. saltem ita erit, quando post copulam Matrimonium celebratur.

Sed dicendum est, inquit Sanchez supra n. 13. minimè consummari; quia Matrimonium solum consummatur per copulam Matrimonialem; illa autem fornicaria est. Item per cap. *Veniens*. de Sponsal. ubi probatur, ut sponsalia transeant in Matrimonium per copulam, juxta cap. *Is qui fidem*, de Sponsal. oportet, ut copula illa subsequatur sponsalia.

Nec obstat primum argumentum contrarium; quia quamvis illa fictio admittatur favore prolis, quæ non deliquit; æquum non est, eam favore fornicantium admitti, contra regulam I. *Sive hæditaria*, ff. de Negot. gest. ibi: *Sed ita scilicet hoc dicitur posse, si ipsa vitæ vel incendium, sine vitio ejus acciderit. Nam cum propter ipsam ruinam aut incendium damnandus sit; absurdum est, eum istarum rerum nomine, quæ ita consumptæ sunt, quidquam consequi.* Cum ergo in casu proposito conjuges peccaverint peccato fornicationis, propter quod damnandi potius sunt, absurdum foret, quod indè reportarent omnimodam indissolubilitatem sui Matrimonii.

Nec obstat etiam secundum argumentum, quia ea regula procedit per fictionem quoad juris effectus, & nusquam legitur, legem aliquid fingere in delinquentium favorem. Quare, inquit Pontius supra, si duo se fornicariè cognovissent ante Matrimonium, & postea satis consultum esset honori unius, Matrimonio contracto, posset jam alter ad Religionem transire, quasi nulla præcessisset copula, si aliud non obtaret; & ita consultus sæpè respondi. Loquor absolute; si enim copula præcedens fuisset ex fide data de Matrimonio contrahendo, nisi damnum illatum sufficienter reparatur matrimonio, vel femina consentiat, non potest ad Religionem transire. Hoc autem per accidens contingit, & non ratione consummationis. Hæc ille. Existimans utique, sententiam Sanchez esse certam.

Ego autem illi sententiæ oppono; odium potius esse, quàm favorem fornicantium, quòd Matrimonium per illam copulam foret consummatum; quia favor est, Matrimonium posse dissolvi per ingressum Religionis; ergo potius odium est, quòd per illam copulam Matrimonium consummetur, quàm favor, quia sic tollitur ille favor seu privilegium dissolubilitatis.

Ex quo videtur corruiere responsio Sanchez ad primum, & secundum argumentum Adversariorum. Et hinc fortè Pontius non est usus illis responsionibus, sed simpliciter, nullà factà mentione favoris & odii, dicit, hinc non habere locum retractionem, quæ sufficit ad legitimandam prolem; eo quòd hæc fictio juris non sit inducta ad hunc casum, sicut ad illum. Breviter in positivis non valet semper argumentum à paritate rationis; cùm ergo hæc retractio sit juris positivi, neutiquam extendenda est ad casum, in jure non expressum, nisi ad evitandum absurdum, quale nulum hic occurrit.

Et consimiliter responderi potest ad secundum argumentum Adversariorum; id quod incontinenti fit, videtur inesse in casibus, à jure expressis, aliàs non. Jam autem casus noster nulpiam à jure exprimitur, & valde differens est ab eo, qui exprimitur in jure, allegato ab Adversariis, ut patet ex verbis ejus, & toto contextu: *Quæsitum est de obligatione usi-*

rarum, quoniam numerus mensum, qui solationi competeat, transferat. Dicebam, quia pacta, incontinenti facta, stipulationi inesse creduntur, perinde esse, ac si per singulos menses certam pecuniam stipulatus, quoad tardius soluta esset, usuras adjecisset, &c. Ergo Matrimonium, quod contrahitur incontinenti post copulam, censetur inesse copulæ, qualis Consequentiæ?

Nunquid etiam benè sequitur: ergo illa copula non fuit fornicaria, quia jam tum inerat Matrimonium, & fictione juris erant conjuges? Sicuti ergo jus non potest facere, ut illa copula non sit fornicaria; sic etiam non potest facere, ut per eam Matrimonium consummetur, cùm Matrimonium non possit consummari, nisi per matrimonialem copulam, quæ de se licita est; nam Matrimonium consummatum supponit Matrimonium legitimum & ratum; hoc autem excusat à peccato copulam, ut apud Omnes indubitatum esse debet, & satis patet ex antè dictis.

His ita prælibatis de contractu Matrimonii, à Deo instituto in paradiso, tum in officium naturæ, tum in remedium concupiscentiæ (nam ex tunc Deus præviderat peccatum primorum parentum, seu statum naturæ lapsæ, in quo illud remedium erat necessarium pro concupiscentia, quæ orta est ex peccato) pauca hic subjiciam de eodem contractu, prout elevatus fuit à Christo in nova lege ad dignitatem Sacramenti. Erit itaque

SECTIO IV.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

Congruum fuisse, ut Christus annexeretur rationem Sacramenti propriè dicti, seu collativi gratiæ sanctificantis, contractui matrimoniali, docet Scotus 4. dist. 26. q. 1. n. 2. ibi: *Quarta Conclus. Isti contractui donationis mutue* (loquitur de contractu Matrimonii) *aliquod Sacramentum annexi, congruum est, & ita factum est.* Et infra n. 11. *De 4. Conclus. sit hæc prima Conclus. Specialis. Contractui prædicto congruum est annexi collationem gratiæ, quia contractus prædictus est difficilis, cum ex eo nascatur obligatio valde difficilis, cujus difficultas conjuncta est honestati, ut probatum est prius: ad honestum autem, & difficile, congruum est gratiam conferri.*

Secunda Conclus. est hæc; Congruum est in aliquo signo sensibili, ad hoc à Deo instituto, regulariter conferri; quia ut dictum est supra in generali de Sacramentis dist. 1. expedit talia signa esse instituta pro statu isto.

Tertia Conclus. Expedit Sacramentum propriè dictum conjungi contractui prædicto. Pa-

ret ex duobus præcedentibus, quia signum efficax gratiæ tunc collatæ. Porro factum fuisse, quod congruum erat fieri, hæc Sectione edifero, eritque

CONCLUSIO I.

Contractui matrimoniali annexuit Christus Sacramentum propriè dictum Matth. 19.

Scotus suprâ sic scribit: *Hæc ratio Sacramenti annexa, difficultates novas videtur adducere; puta à quo, & ubi fuerit institutum? Quæ forma, qualiter una, quis minister, & qualiter unus, & quis effectus sit Sacramenti.*

De primo (prosequitur n. 12.) non potest dici, quod Sacramentum Matrimonii sit institutum in statu Innocentiæ Gen. 2. quia omnia Sacramenta habent efficaciam à passione Christi exhibita, vel prævisa: si autem status Innocentiæ

Kk ste